

Učiteljski TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in veljá za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, naročnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 16.

V Ljubljani 15. avgusta 1873.

Tečaj XIII.

Pokorščina.

Ta krepost je za vsak stan, za vsako starost, za vsak spol. Boljšega otrok ne more storiti, kakor, da se uda volji svojih staršev in rednikov, da je vselej pripravljen storiti, kar mu ukažejo. Več se tudi od moža ne more tirjati, kakor, da je pokoren postavi svoje domovine in pa v tistih stvareh, kamor postava ne seže, pa glasu svoje vesti in božji postavi.

Mislimo si pa človeka na konec njegovih dni ali pa v okoliščinah, ko mu ni treba gledati ali bo spolnoval svoje dolžnosti do države in družbe ali jih ne bo; a pokorščina do Boga, ta ga zmirom veže, tej se ne more odtegniti. Ako je pa v pokorščini jedro vsega нравnega življenja, tedaj je vredno, da se na-njo ozirama pri svojem razpravljanji.

Pokorščino nekateri imenujejo poslušnost, in to se izpeljuje zopet od poslušati, poslušen človek je tedaj tisti, kateri je zmirom pripravljen svoje ravnanje po volji drugih vravnati.

Človeka pa nagiba k pokorščini.

1. Unanjest, katera nanj upliva.

2. Notrajna pripravljenost, da se uda temu uplivu.

Še bolj bomo pa to zapopadli, ako se ozremo na to, kako se pokorščina začenja, in kako se razvija, da postane popolnoma.

Na naj nižji stopnji je pokorščina takrat, kedar se poslužni uda le unanji sili, ravno zavoljo sile, kedar se upogne le veljavi.

Tako uboga žival glasu tega, ki jo je ukrotil, suženj svojemu gospodarju, otrok, kedar s ostro besedo in žugaje predinj stopim, ter se mi uda, ko se me boji. Očividno je, kako močna je tukaj unanja sila in kako malo zbujen je notranji posluš. Pa že taka pokorščina povzdi-guje poslušnega na višjo stopnjo v življenji. Suženj spolnuje voljo tega, kateri stoji pred njem svoboden, otrok uboga, ker trdnjša volja in bolj zrela pamet to od njega tirja, in celo naravna moč pri živali se zviša, kedar uboga človeka, ki vodi nji prosto voljo. Naj tukaj omenimo, da jezdici, ki po travnatih pustinah v južni Ameriki divje konje love z zanjkami, konje na katerih jezdijo navadno tako naženo, da divje proste konje prehite, da tedaj jezdic, ki konja priganja, zvišuje navadno njegovo hitrost; žival uboga, da se sama ukonča.

Ako se pa pokorščina vzdiguje na višo stopnjo, se pa zgodi iz ljubezni. Tukaj se prikazuje že notranja zveza, med zapovedujočim in poslušajočim, ta vez je pa le v občutkih, mogoče da tudi brez zavesti. Videti je, kakor da se tudi živali povzdigujejo do te stopnje. Da si prizadevamo otroka napeljati k taki pokorščini, vidi se iz tega, ker mu tolikrat rečemo, da mu ukazujemo in od njega tirjamo pokorščino le iz tega namena, ker mu dobro hočemo. Upamo namreč, da pri njem zbudimo čut, kateri bi njega vezal na nas, to je na našo voljo, da bi rad in z veseljem storil, kar mu ukažemo. Ako se tako naredi vez, približala se je volja gospodujočega volji poslušajočega, in taka pokorščina se prikaže v lepši podobi.

Ako se pa pokorščina še dalej razvija, pridemo pa do pokorščine iz spoštovanja. Razloči se pa ta od poprejšne v tem, da se s čutom združuje še spoznanje, da je višja oblast, kateri smo pokorni; ni pa potreba, da bi to oblast vselej tudi videli, da nam jo le pokaže notranji nazor. Spoštovaje svoje stariše uboga mladenč, nad očetom vidi dozorjeno skušenost, nad materjo pa ljubezen, katera žrtvuje sama sebe, in ako ga je poprej le serce nagibalo, da je uboga njih glas, pristopi pa k temu čuvstvu še spoznanje, koliko so stariši nad njim, in to ga sili v pokorščino.

Naj višja stopnja je pa pokorščina v Gospodu. Tako pokorščino pa skazuje tisti, kateri v vsem zemeljskem vidi in spoznava le Večnega in Najmodrejšega, kateri je vse to vredil, vse to vstvaril, in kateri je tudi naš poslednji namen. V taki pokorščini se združijo vsi nagibi kateri so uplivali na prejšnjih stopnjah. Poslušni smo, ker v Bogu spoznamo naj višjo oblast, ki je nebo in zemljo in nas vstvarila, poslušni smo, ker v Bogu spoznavamo naj višo ljubezen, ki se je za nas v smert darovala, poslušni smo, ker v Bogu spoznamo naj višjo modrost; njegove misli so vzvišene nad našimi mislimi, in ker vse, kar stori, vselej stori

iz naj boljšega namena. Taka je pokorščina v novi zavezi, taka je kerščanska pokorščina, razumeli pa jo bomo, ako jo pregledamo po njenih bistvenih lastnostih.

Nekaj o ribjem življenji.

Kdor naravo razumno in pazno ogleduje, njega gotovo zanimiva, kako živali na vodi in v vodi žive, kaj uganjajo v raznih časih po dnevu in po noči, kako se vedejo, kedar nastaja in se bliža deževje, kedar žuga huda ura ali nevihta o raznih letnih časih. Kako nenavadno in čudno živalsko življenje se prikazuje tik nad vodo! Tu mergoli žuželk vsake verste, posebno o toplih dnevih, tu videti je komarjev, ploščnatih kačjih pastirjev i. dr. Po vodi pa plavajo hrošči, črnikasti obrobljeni kozaki in njegovi tovariši, manjši koloverti, ki se po vodah jako hitro in čudno verte v kolobaru. Tu se dersajo navadini dersavci z dolgimi proč molečimi nogami neizrečeno hitro po vodi, tam plava plošnatega trebuha herbtoplevka vznak na svojem čolnu podobnem herbtu.

Včasih se pokaže po letu nad vodo na miriade ravnokrilcev. To so navadne jednodnevnicke (vodni cvet), ktere kakor popolne žuželke živé samo kratek čas, večkrat samo nekoliko ur brez vsaktere hrane. Prikažejo se včasih v taki množini, da napolnujejo kakor goste snežinske zrak, in da njihova mrtva telesa pokrivajo po palec visoko vodo in bregove.

Toda različno življenje vidimo ne le nad vodo in po vodi, tudi v vodi se giblje vse polno velikih in malih živali.

To so povodni prebivalci, ribe, ki imajo ali koščene ali hrustančaste ogrodi, rudečo merzlo kri ter dihalo s škergami. Pokrite so z luskami, redkejši s koščenimi ščiti, z bodicami, zerni ali pa samo z golo, služavo kožo. Večidel ležejo čuda mnogo drobnih jajčič ali iker.

Večina rib stanuje v morji; v sladkih vodah jih živi le nekaj. Pa oglejmo si malo bolj na tanko to hladnokervno ljudstvo in sicer 1. Njihovo prebivališče? 2. njihovo hrano, 3. njihove posebne lastnosti in 4. njihovo ploditev ali plemenitev.

1. Stanovanje rib se ravna po letnem času, potem kake verste so, in s čim se hranijo. Z začetkom jeseni pada se navadno večidel rib na dnu voda. Kedar so vode zamerzile in se pokrile z ledom, potem tudi ribe niso tako žive kakor sicer, in po več ur dolgo se ne ganejo, prijatel in sovražnik oba sta skupaj. Male, nežne živalice ne bojé se svojih naj večjih sovražnikov ne toliko požrešnih in lačnih, ker se ne gibljejo, in se še le razkrope, kedar jih veliki glad sili k ropu. Kedar po zimi led pokriva vse prostore, po katerih pride zrak do rib, in brez kterega ribe,

kakor druge živali ne morejo živeti, takrat ribe veliko terpé. Kjer se pa led prebije iz katerega koli vzroka, tje pa hite ribe, tako da na vseh drugih prostorih jezer in voda ni nič rib.

Kakor hitro se pa začne led tajati, razkropé se ribe ter gredo počasi in posamezno še toliko časa v globočino, da so vodne rastline vzrastle. Potem zapuščajo globočino, so bolj žive in družljive in se gorke in tople dneve kratkočasijo na sipini ali produ.

Ako se pa zopet poverne bolj merzlo vreme, iščejo si zavetja pod koreninami, med rastlinami, kamenjen i. dr., kjer so mirne toliko časa, da se poverne zopet ugodniše vreme.

Znamenito je, da velike ribe, posebno roparice n. pr. ščuka ne zapuščajo svojega izbranega skrivališča drugače, ako jim začne primankovati hrane, ali če se vidra naseli blizu tam.

Take in enake ribe se le v vodah zmiraj enako globocih, kjer postanejo navadno zelo velike in stare. Ribič jim težko blizo pride, ako se namreč voda le količkaj zaziblje, ko n. pr. ribič mrežo verže ali z veslom udari, poskrijejo se v svoje zavetje, od koder se ne umaknejo z lepega.

Meseca julija in avgusta pridejo ribe navadno naj bližje poveršju voda, in videti je, kako nekatere verste plavajoče verh voda s soparnem vremenu po vodi brazde delajo. V tem času so ribe posebno rade pod germovjem, ktero voda zaliva in zakriva, tukaj so dostikrat celi dan v velikem številu zbrane, le večje ribe vračajo se na noč domu. Nekatere ribe so pa raje na dnu voda, n. pr. navadna jegulja, piškur i. dr.

2. Ribja hrana.

Do malega vse ribe so požrešne roparice, ki se žive od drugih živali, rakov, polžev, školjk, ličink, červov itd. le malo jih je, ki so zadoljne z rastlinsko hrano. Pregovor pravi, velike ribe ujedajo male, in pod vodo je zmirom boj med ribami, v sili pa jedo ribe vse, kar dosežejo kakor smo že govorili.

Po naših vodah je ščuka naj bolj požrešna riba roparica, in je v tem kuni podobna. V eno mer naprej davi in morí, in se loti še celo takih rib, ktere so močnejše in čversteje od nje. Ako jih pa požreti ali uničiti ne more, odterga jim kaki del života. Primerilo se je že, da je ujeta ščuka še vedno manjši ribe požerala. Da celo belica ujame se z nastavljeno belico.

Posebno znamenito je to, da so že dostikrat ujeli ribe, katerim je mankal kaki telesni del, n. pr. en del gobca, plavute, pa so bile vendar čverste in gibčne.

Mično in kratkočasno je opazovati kakega lepa in gorkega večera v poletnem času, kar ribe počenajajo. Takrat povžijejo male ribe svojo borno večerico, ter love bele in male jednodnevnice plavajoče verh voda.

Kako živahne so ribice! Posebno lepo je gledati, kedar ribe skačejo, kakor ribiči pravijo. Tù ali tam se vidi, da poskoči kaka večja ali manjša riba iz vode, da si ulovi kako muho ali kaj družega, ali pa da uide sovražniku.

Kaj znamenito je tudi, kako naglo ribe prebavljajo povžito hrano, včasih že hrano v dveh urah prebavijo. Poglavitna hrana mlade ribje zalege so male muhe. Sploh se kaže, da je veliki del žuželk prav za prav za ribjo hrano vstvarjen, tako n. pr. androge posebno rade žro kebre in kačje pastirje, klini in rudečoperke komarje in muhe, okuni pa rake, jegulje, lovrati in piškurji pa zopet radi žro polže, pijavke in deževnike ali podzemelske črve; katere z gobcem izrijejo. Prijetno je gledati, kedar se na dvorišču kuretini med zerno mečejo hrošči in gosenice, kako hlastajo po njih, pa še kratkočasnejše je gledati ribe pri takem delu. Posamezne ribe začnejo obedovati, toda v vodi postane kmalo vse živo, in nazadnje je prav divji lov. Skoraj si ne moremo misliti in verjeti, od kod je na enkrat toliko rib. Na hrošce se zaganjajo posebno rade belice, rudečoperke in androge.

(Konec prih.)

O telegrafu.

(Konec.)

Ta mašina se imenuje pisalec (Schreibapparat) ali kar po njenim iznajdovalcu Morsée-apparat. Predno jo natančneji opišem, opomnim na stvar, katero sem že večkrat omenil, namreč na lastnosti elektrike v nasprotji mehkega železa.

Mehko železo, ako okolo njega teče elektrika, postane magnetično, to je, v tistem trenutku, ko ga električni tok obdaja zadobi lastnost, da privleče k sebi drugo železo, nasprotno pa železo privlečno moč precej zgubi, ko neha krog njega električni tok.

Mašina obstoji iz dveh delov. Pervi del je mehanični, sestavljen enako uri iz zobatih kolescev, ki imajo nalogo, da gladko in enomerno odvijajo in naprej vlečejo ozek pa veliko sežnjev dolg papir, drugi del obstoji pa iz dveh malih v sredi votlih, navpično stoječih vretencev, okolo katerih je ovit bakreni drot, 2 milje dolg s svilo obdan in tanek kakor nit. V votlini teh vretenec stojita valjarčka iz mehkega železa tako, da njih konca iz vretencev enkoliko vun molita. Nad valjarčkima malo oddaljeno, in preko njih leži drugo mehko železo, vdeleno v vertilni vod (Hebel), kateri se okrog svoje na sredi ležeče osi verteti dá, in ima na drugem koncu poostren mali klinček, ki vtiska znamenja na papir, ki se nad njem po mehaničnem delu vleče.

Če se drot, ki je z enim koncem pri pozitivnem polu baterije pri-
vezan, priveže prvemu koncu drota, kateri je okolo vretencev ovit, drugi
konec tega drota pa se priveže k drotu, ki je zvezan z negativnim polom
baterije, nastane po vsemu drotu, tudi v onem okolo vretencev ovitem
električni tok, valjarčki v vretencih postanejo magnetični, privlačijo nad
njim ležeče mehko v vod vdeleno železo na vzdol, drugi konec vóda se
naravno vzdigne, in prostreni klinec vtiska znamenje v popir. Kolikorkrat
toraj s ključem drot zvežemo kratkejši ali daljši čas, tolikrat šine elek-
trični tok po drotu, tolikrat privlačijo magnetizirani valjarčki poprečno
železo in tolikrat vtisne poostreni klinec kratko ali dolgo znamenje v
popir, katerega mehanizem memo vleče. Znamenja telegrafična obstoje
s pike (•) in čerte (—) n. pr. $a = \cdot -$, $b = - \dots$, $c = - \cdot - \cdot$,
 $1 = \cdot - - - -$, $2 = \dots - - -$

Uradnik tedaj, kedar telegrafira, s ključem baterije, bi rekel, odpira
in zapira in s tem znamenja v naj večjo daljavo piše, kakor drugi s
črnilom na popir, katerega imajo pred sabo. Električna prehitost v eni
sekundi 60.000 milj in pisavec teh verstic je govoril iz Tersta s svojim
soudnikom v Londonu in Carigradu ravno tako, kakor sošolec s sošol-
cem v šolski klopi, kedar šepetata ali švacata. Z Bogom! Fr. Zor.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

57. Metelko Franc, učenik slovenščine v Ljubljani, je pisal:
Nemško-slovensko slovnico pod naslovom: Lehrgebäude der Slovenischen
Sprache itd. (Pač znamenito je brati, kako je po tolikih borbah svojo reč 33
let po njenem postanku vedno še sodil.) — Ta slovnica je pisana v poce-
rilici t. j. v latinskem po cirilovi šegi pomnoženem čerkopisu. Za gla-
sove, ki so v slovenskem in latinskem jeziku enaki, so latinske pismena,
za lastne glasove pa slovenskega jezika, ki jih v latinskem ni, so nove
po latinski okroži pridjane pismena. Le po tem navodu je mogoče vse
potrebne razložke, kakor v govorjenji tako tudi v pisanji delati; brez
potrebnih razložkov v pisanji je pa velikrat silno težko, in ptujcem clo
nemogoče, vsako besedo prav brati. Pa vsaka nova reč, bodi še tako
koristna, ima svoje ovirke. Koliko prednosti imajo arabske številke mem
latinskih, in vender so se jih Evropejci 100 let z vso močjo branili.

Veriti Franc, rojen na Benečanskem v tergu Tolmezzo l. 1771,
bivši župnik v Horjulu, umerl korar v Novem mestu l. 1849. — Vse
njegove bukve so v lepi slovenščini pisane. Ko je na perve bukve „Živ-

ljenje svetnikov“ naročnikov nabiral, so se mu nekteri posmehovali rekoč: „No, Lah*) nam bo že kej lepega spisal“. Zato so perve bukve le malo naročnikov imele; pa komaj so zlato solnce zagledale, so mogli že vsi zabavljivci omolkniti, ker jih je vse hvalilo. Torej jih je na drugo že čez 1700 naročilo. Da ljudje življenje svetnikov radi beró, nam to priča, ker je že trikrat natisnjeno, vsaki pot po 2000 iztišov. — Veriti nam spríča med drugimi, da ptujcu ni nemogoče slovenščine se popolnoma dobro naučiti. Že 30 let je bil star, ko na kranjsko pride, in takrat ni znal, kakor je sam večkrat pravil, ne besedice slovenske. Pa kako se je slovenščine učil, ker takrat še ni bilo slovníc, slovarjev in drugih priprav, zlasti pripravnih ne? — Pridno je pazil na govorjenje Slovencev, se vadil v izreki slovenskih glasov, ki se Lahom sicer težki zdé, mnogotero popraševal in zapisoval, in tako mu je bilo mogoče že čez pol leta, kakor pravijo, iz pisma pridigovati. Po tem se je pa slovenščine redovno in slovniško zučil, kakor njegovo pisanje priča. (Pr. Slovenija 1848 l. 52 in Zg. Danica 1849 l. 49.) Ptujega rodu, pa res dobrega slovenskega duha je bil, zato bo živel njegov spominj med Slovenci od roda do roda! —

Ziegler Joan: Štiri posledne reči . . V Iblani, 1831. — Namesti v Ljubljani; marsikteri skrajšajo v govorjenji prvi zlog in pravijo Ibljana; bral sem pa vender tukaj vpervič tako. Ali ni tudi Ipava namesti Lipava? Na Dolenskem pa v nekterih krajih *l* namesti *j* izrekajo: melnik, smalni dan, pálik itd. namesti mejnik, smajni dan, pajik.

Prešern Franc, dr. pravištva, je zložil mnoge pesmi, ki niso brez sladkorja in soli, nekatere so clo visoke pesniške cene, in bodo njegovo ime še dolgo ohranile. V mnogoterih časopisih posámezno, potem pa tudi bolj popiljene skupej natisnjene pod naslovom: Poezije Doktorja Franceta Prešérna. V Ljubljani, 1847. 8i. 191 str.

Miklosiç Franc, Štajerec: Bukve častitega g. prof. Miklosiça med vsimi drugimi slovenščino na viši stopnjo peljejo, in se ne morejo preplačati, ker so za prav vterjeno izobraženost v slovenščini neogibno potrebne.

Krempl Anton: Lepe cene bi bile njegove bukve, ko bi ne bil tako silno nemškaril; pri vsi svoji gorečnosti za slovenščino se od nemškarije ni mogel odtergati.

Slomšek Anton, slavní izbuditelj ljubezni do slovenščine na Koroškem in Štajerskem, po vsej Slovenii znan in v lépem spominu zavolj izdanih mnogih pobožnih bukev, ktere so že večí del v več natisih na svetlobo prišle. —

*) Lah t. j. Vlah ali Valah poméni Italijana, na Dolenskem pa staroverca.

Novice kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči. To časopisje, ki se je začelo 1843 pod sedanjim vrednikom gosp. Bleiweisom, ima toliko naročnikov, da se bo gotovo še ohranilo; in v zaslugo se mu mora šteti, da iz mlačnosti budi, neotesanost graja, sploh izobraženost priporoča in tako slovenščini v povzdigo služi. V ravno ta namen je tudi Vodnik l. 1797 svoje „Novice“ izdajal, tudi lepe in mi-kavne sestavke je na znanje dajal, in vendar so zavolj premalo naročnikov že z letom 1800 mogle nehati. Ali so Slovenci takrat svoj jezik menj ljubili kakor zdaj? To se sploh ne more reči, ker se vidi iz tedanjih pisem, da so bili: Kumerdaj, Japel, Skrinjar i. dr. silno vneti za slovenščino; ali pred Kopitarjevo slovnico in pred vstanovljeno stolnico slovenščine (slow. Lehrkanzel) v Ljubljani jih je bilo silno malo med Slovenci, katerim je bilo mogoče lepoto in ceno slovenščine prav spoznati; kar pa kdo ne pozna, rad v nemar pusti.

Ravno od tod je tudi verjetno, da se bo cerkveno časopisje ohranilo, ki ga od Mal. serp. 1848 pod naslovom „Zgodnja danica“ (pervi tečaj je bil pod naslovom: „Slovenski cerkveni časopis“) gosp. dr. Pogačar Janez, c. kr. prof. bogoslovja in vodja v Alojsjušči, vreduje in zalaga. — Tretje slovensko časopisje, ki še v Ljubljani dije, se je začelo 1. Mal. tr. 1850 pod naslovom: „Ljubljanski časnik“; njega vrednik je bil od začetka g. Potočnik in zdaj je g. Melcer Dragotin, namestiven učitelj v Ljublj. gimnazii.

Toman Lovró je dal na svetlo: Glasi domorodni. Slovenske pesmi. V Ljubljani, 1849. 8. str. 135. V njih se razodeva duh lepih naravnih darov; tode veliko večje cene bi bile, ko bi se znanje slovnice v njih tolikanj ne pogrešalo.

Jeran Luka, r. v Javorjah 1818, duhovsk obhodnik, je dal na svetlo: Pirhi za device . . . Še več družih hvale vrednih pa brezimenih dél, ki se tedaj tukaj ne morejo imenovati, tudi marsiktere prav lepe pesmi je zložil, ki so v mnogoterem časopisji na pr. v „Drobtinicah“ l. 1847 od sv. Maksimiliana itd. našinjene.

Koseski-Vesel Joan, r. v Kosezah pri Moravčah, zdaj kamer-ski svétnik (kameralth): Devica Orleanska. Tragedija petih djanj s predigro. Spisal Miroslav Šiler. V Ljubljani, 1848. 8. str. 140. — Mnogoteri véjani sestavki v Novicah, ki vso hvalo presežejo, so vsim Sloven-cem znani. Slavno ime Koseski-Vesel naznani pesnika prvega reda, ki, kot Metastasio neumerjčega spomina, o čistem duhu rajnih višav okrep-čan, ne samo sladke, tudi zdrave, tudi oživljavne, zgolj čistozvišavne dušne hrane zagotavlja.

Cafov Oroslov, r. pri sv. Trojici v Slovenskih Goricah l. 1814, je iz českega poslovenil: Robinson mlajši. V Gradcu, 1851 8. str. 358. — „Windischbücheln“ prestavimo Slovenske Gorice. Da bi

dvombe ne imeli, ali smo ime prav zadeli ali ne, bi bilo pač dobro vse slovenske krajne imena v duhovski imenjak zraven nemških natisniti; kar je v našem in Labudskem že storjeno.*)

Skorej le memo gredé hočemo tukaj od svojih hrovaških sosedov omeniti: „Arkiv za pověstnicu jugoslavensku“. Ta knjiga obseže imenitne sestavke za nas Slovence; vredejo jo slavnoznani gosp. Ivan Kukuljević Saksinski, ki v predgovoru pravi: „U obziru člankov, koje smo stavili u ovu prvu knjigu našega Arkiva, gledali smo za sada većom stranom na takove predmete, koji spadaju na povestnicu kraljevinah Dalmacie, Hervatske i Slavonie; pa nismo nikod iz pred očih izgubili ukupno jugoslavenstvo, timveč uzeli smo nekoliko člankov govorećih o bajoslovju (mythologii), književnosti, umetnosti i u obće o povestnici vsih Slavenov stanujućih na jugu. U drugoj knjigi obratiti ćemo veću pozornost na takove spomenike i predmete, koji spadaju na povestnicu serbsku sa vele zanimivom historiom Hervatov i Slovencov stanujućih u gornjoj Ilirii.“

Ker so tudi drobtinice božji dar, in jih tedaj ne smemo zaničevati, zato sem nekatere tudi prav majhne pismene delca Pismenici pridjal. . . . Po naslovih se že precej vidi stan pismenstva, in pri knjigah sedanjega časa tudi to spozná, ktere so v Bohoričici in ktere v Gajici natisnjene.

Le po naslovih soditi se je slovenski jezik od 40 ali 30 let tolikanj zboljšal, da zdaj vse prejšnje dobe v vsakem oziru deleč preseže. Prav za prav se pa slovenski jezik ni celo nič zboljšal, ampak le njega znanje pri pisateljih od tistega časa, kar so dobre slovnice na dan prišle, je veliko večí. V resnici pa se je slovenski jezik v poznejih dobah zmirej bolj in bolj, žalibog, le shujšal, tako da ne le v sestavkih bolj po nemškem kopitu vleče, ampak tudi nekatere besede, izréke in velikrat potrebne tanjši ločine v sklanjah in vpregah so v poznejih časih ali večí dél ali popolnoma zgubljene; česar se posebno iz knjig prve in druge dobe sléhern lahko prepriča, in tudi v slovnici „Metelko's Lehrgebäude der slow. Sprache“ je to semtertje dokazano“.

*) Namest „Slov. gorice“ se bere tam: na Goričkem.

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo :

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovcu latinski: „*Littera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Ako človek že pri ogledovanji cesarskih vprežnih živinčet težko nasiti svojo vidoželjnost, ga pa vender tudi še mika, videti opravo, ki jo nosijo one pri vožnji in jahanju. In tudi to se nam je radovoljno pokazalo. *) Pervo nadstropje konjarnic ima mnogo sób, ki so prenapolnjene s silno dragocenimi stvarmi te báže. V prvi sóbi, ki se nam je odperla, videli smo razne sedla, dragocene šabráke in konjske oprave. Med drugim se posebno odlikuje šabráka, ki se rabi o kronanju našega svetlega cesarja kot kralja ogerskega; dalje 16 šabrák, 8 rudečih in 8 černih, ki služijo edino le v to, da se na konje pokladajo, ako je kaka parada v konjarnici, pri kateri priliki se živinčeta ne jahajo, ampak le predpeljavajo. Kaj dragocena je dalje vprežna oprava, ki se je rabila o zadnjem kronanju naših svetlih, cesarja in cesarice na Ogerskem. V pravem pomenu besede je ona nadunjena zlatnine, in da obiskovalci teh prostorov zamorejo natanko viditi rabo te prekrasne oprave, stoji v sobi leseni konj prave velikosti, ki je nadán ali opravljen z taisto. Množina od nje visečih težkih zlatih kit (cofev) kinči jo, in razodeva visoko vrednost njeno. Shranjuje se dalje tu jezdna oprava nesrečnega rajnega cesarja Maksa, kakor tudi vprežno orodje, ki se je rabilo o pogrebu njegovem. Dalje viditi je množina turških šabrák, sedlov, ostrog, stremenov (Steigbügel) in družega enacega jezdnega orodja itd. itd. — V drugi sobi se shranjuje lovsko orodje mnogoverstnega dela in razne starosti. Viditi so tu loki ali samostreli, ki so se rabili za strelanje pred znajdbo smodnika; — puške, ki so se zažigale z zapalko (tléčim konopcem, kakor se še naše čase zažigajo topovi); pa tudi strelno orodje — pravi puškarski umotvori — naših časov. Posebno zanimuje človeka viditi lóke Maksimilijana I. in II.; sabljo Rudolfa II.; amerikske puške, górsko palico in lovski nóž Ferdinanda II.; paradni meč in puške cesarja Karola VI.; puške cesarice Marije Terezije; dva samokresa vojvode Reichstadtskega; zlasti pak je razno lovsko orodje sedanjega svetlega cesarja Franc Jožefa preumetnega dela in velike vrednosti. Celo ena razdrapana suknja je med ostalimi

*) Sploh naj bo tu hvaležno omenjeno, da so cesarski strežniki po vseh dvornih poslopih, napravah itd. z naj večjo uljudnostjo pripravljeni, vstreči željam vedo- in vidoželjnih obiskovalcev, se pravi, ako ni kakih posebnih zadržkov. Z resnično omikano priljudnostjo razkazujejo in tolmačijo razne predmete in stvari, in z vso obnašo kažejo, da nahajajo se v visoki cesarski službi.

rečmi tukaj za viditi. Kaj nek pomeni ona? Ko je bil cesar Jožef II. ostrelil nekega dne na lovu velicega jelena, ga je ta v serditosti svoji napadel, in hotel ga nabosti. K sreči prestala je le suknja hujšo silo; jelen je bil urno vsmerten, glava njegova pa in razdrapana suknja shranuje se tu v spomin te dogodbe. Sploh je viditi v teh sobah lovsko orodje mende vsih avstrijskih vladarjev, in človek lahko mnogo študira, kako tudi v tej zadevi napreduje svet.

Pridši iz ravno omenjenih sob na obširni dvor, katerega obdajajo na vse štiri strani visoka poslopja, in v katerih se nahajajo kovačnice, sedlarije, shrambe za kočije itd., nas je na razodete želje, viditi tudi cesarske vozove, peljal postrežljivi strežnik v konjarnicam ob strani stoječe poslopje, in sicer tudi v I. nadstropje. Jako smo se čudili najditu tu v dvoranam enakih prostorih raznoverstnih equipáž skoraj brez števila. Zmed mnogih družih se odlikujejo: kronanska kočija rajne cesarice Karoline Auguste, ki se je rabila l. 1825 v Požun-u pri kronanju imenovane visoke Gospe za kraljico Ogersko. Poleg te kočije stojijo še štiri druge, ki se rabijo kot spremljevalni vozovi pri ogerskem kronanji. Iz časev Marije Terezije je tu tudi marsikaj viditi; tako n. p. njena poletna in zimska kočija; njene sani, nosilnica in karosél. Posebno veliko ekvipáž (ena lepšej mem druge) je viditi tudi, ki so lastnina sedajnega svitlega cesarja, cesarice in cesareviča Rudolfa, in sicer za rabo o raznih prilikah. Med vsemi pa se odlikuje kronanska kočija cesarja Karola VI. Vsa nadunjena je z zlatino, ter okinčana s slikarijami slavnoznanega malarja Rubens-a. Mnogo zgodovinskih spominov veže se na to prekrasno ekvipažo. Od prvega lastnika in naprej pri raznih naj slovesniših prilikah rabila se je; tako n. pr. o kronanji Franca cesarja kot cesarja nemškega v Frankobrodu; — Napoleon I. poslužil se je je pri kronanju kot kralj Lombardije v Milanu; l. 1854 pripeljala se je v nji iz Nussdorf-a kot visoka nevesta sedanja svitla cesarica Elizabeta; in tudi pri zadnjem kronanju v Budim-u je služila imenovani visoki Gospej.

Pa tudi žalnih trenutkov se človek pri ogledovanju tukajšnih znamenitost vbrantiti ne more; kajti poleg kočij za parade in veselice se znajdejo tudi one, ki služijo o časih globoke tuge, namreč o pogrebih visokoslavne cesarske rodbine. Zlasti pogled mertvaškega voza rajnega nesrečnega cesarja Maksa vsiljuje nehotoma ogledovalcu britke čutila.]

Ene stvari nisem mogel tu razumeti; kako namreč spravijo vozove iz teh dvorán prvega nadstropja k tlam, dokler poslednjič nisem prišel do mosta, kjer je v tla vdolan podolgasti štiriogelnik enako tehnicam, na katerih tehtajo vozove. Na ta štiriogelnik zapeljejo dotično kočijo, in po skrivni mehaniki spustijo jo iz višine k tlam, ali pa nasprotno zopet nazaj v prvo nadstropje.

Zapustivši te prostore podali smo se v cesarsko jahališče. Veliki dvorani enako, je 54 sežnjev dolgo, $10\frac{1}{2}$ sežnjev široko in primerno visoko; na zapadni strani ima lóžo za visokoslavni cesarski dvor. Če nam je dotični stražnik prav povedal, je sama olupšava tega jahališča stala okol 40 tisoč goldinarjev, in po tem zneseku vsakikdo lahko sodi o lepoti njegovi.

Tudi drugo, poletno jezdišče ogledovali smo, katero pa ni pokrito in je le bolj priprosto. — Poslednjič smo se podali še v konjarniško bolnišnico, kjer je stalo nekoliko bolnih živinčet; med drugim tudi eden zmed malih črnih kodrastih konjičkov (Pony), katere rabi cesarevič naslednik Rudolf za vožnjo. Neizrečeno prijazno se je ta krotka živalica prot nam obnašala, ter molila nam čez svojo ograjo nježno glavico nasprot. Mislil bi kmal človek, da nas kar ogovoriti, ter prositi hoče, da naj ji pomagamo priti zopet k njenim družejem. Prav zadovoljen popustil sem te prostore, ki so mi pokazali toliko občudovanja vrednih znamenitost.

Od tod šli smo čez „glacis“ v „Paradiesgärtchen“, t. j. na zmerno višino, ki se dviguje v bližavi cesarskega dvora. Mali perivojček z neizrekljivo mikavno senco vabi verh homeca v obližje gostilnice, ki ponuja obiskovalcem raznoverstnih okrepčil. Pa tudi razgled od le-tod na okraje: „Mariahilf“, „Jožefovo mesto“, „Alsergrund“, „Paradeplatz“, „Votiv-cerkev“ in „Volksgarten“ je tak, da je res nekako raju podoben, kakor nemško ime pravi.*)

Med ravno opisanim „Paradiesgärtchen“ in cesarskim dvorom razprostira se „Volksgarten“, katerega sem tudi danes ogledal. L. 1864 je bil ves predelan in razširjen, ter vabi s svojo mikavno senco enako Ljubljanski „zvezdi“ zlasti one k oddihu, ki gredo iz predmestij v mesto, ali zopet nazaj. Da je poskerbljeno tudi tù za take, ki se radi okrepčujejo s kavo itd., se ume samo po sebi. Kdor ima namreč „cvenk“, mu na Dunaji ni nikjer treba lakote in žeje terpeti. Krasno poslopje „Theseus-Tempel“, ki se v bližavi vhoda v „Volksgarten-u“ dviguje, kaže umetni kamniti kip „Theseus, Minotaurus-a premagovaje“ delo slovečega Canova-ta. Napoleon I. je bil l. 1805 naročil to delo za Milan; al preden je bilo doveršeno, obledela je bila zvezda njegova. Slavni cesar Franc I. je pozneje dobil ta umotvor v last, ter kinči zdaj Dunaj in vert, o katerem ravno govorim.

(Dalje prih.)

Šolsko obzorje.

Iz Idrije. Ministerstvo poljedelstva je tem-le tukajšnjim gg. učiteljem vsakemu po 100 gold. podelilo potnine k svetovni razstavi na Dunaj: ravnatelju

*) Če se prav spominjam, sem pozneje nekje bral, da so ta homec razkopali in popolnoma odstranili. Škoda zanj-ga, ako je res tako. Pis.

Jan. Juvanu, Jak. Ingliču, Ant. Levsteku in obertnijski učiteljici gospodič. Mariji Jäckel. Vsi morajo poročati o tem, kar bodo za šolo koristnega zapazili.

Iz Budanj. Okrajni učiteljski zbor v Postojni. (Konec.)

Gospod nadzornik nadaljuje in pravi, da je najdel tudi kraj. šolsk. svête, kateri niso krivi, da se še to ali uno v šoli pogreša, marveč tega kriv je učitelj sam, ker, ali ne naznani potreb, misleč si, da to ne spada v njegov delokrog, kar ni resnično, ali ker še ne vé, česar šola potrebuje in imeti mora. Učitelj kot ravnatelj naj bo duša šoli; krajni in okrajni šolski svêt i. t. d. so le organi, kateri imajo učitelja podpirati v tem, kar za šolo potrebno spozna itd.

Zdaj prične se obravnava po sledečem programu:

1. »Katere nove uredbe zdé se po izkušnji in napredku ljudskega šolstva potrebne, — gledé na šolski in učni red od 20. velikega serpana 1870.« —

2. S kakimi sredstvi bi se utegnila šolska izreja z domačo vsperno nadaljevati.

3. Odbor za okrajno učiteljsko bukvarnico bode poročal o svojem delovanju.

4. Gospodje učitelji, kot ravnatelji predložili bodo zapisnike šolskih bukvarnic in vsih učnih pomočkov.

5. Nasledovali bodo razni predlogi posamnih udov učiteljskega zbora. — Gospod nadzornik prebere sleherno točko posebej in pravi, da prvi je stalni odbor to vprašanje stavil le na podlagi onih besed, katere je slavno ministerstvo v vodu k ukazu od 20. avg. 1870 izgovorilo, namreč: »Prideržujoč si prihodnje uredbe, katere se bodo i. t. d.« — Naj tedaj gg. učitelji zdaj naznanijo, katere nove uredbe se jim zdé po triletni izkušnji potrebne? —

Gospod Štefan Čampa, učitelj iz Vipave, se oglasi, ter pravi: §. 1 šolskega in učnega reda določuje, da naj krajna šolska oblast 8 dni pred začetkom vsacega šolskega leta podá zapisek vsih otrok, katerim je v tistem kraju dolžnost, da v šolo hodijo, učilničnemu voditelju. A ta ukaz se nikakor in menda nikjer ne spolnuje. Govornik povdarja, da naj se imenovani §. natanko spolnuje, ter da se ne bo, kakor do sedaj, nalagalo vse učiteljevim plečom. (Večina gg. učiteljev ga je v tem podpirala.) — Gosp. Alojzij Račić, prvi Vipavski učitelj, je pa o tej zadevi te misli, naj bolje bi bilo, (ker več del udov krajnega šolsk. svéta še pisati ne zná), da bi učitelj kot ud krajnega šolsk. svéta, kakor do sedaj, tako tudi zanaprej opravljal ta posel. Kajti uradniki in druge oblasti pišejo si same svoje zapisnike, zakaj pa bi učitelj tega ne storil! —

Gosp. Valt. Pin, podraški učitelj, pa meni, ako učitelj to delo prevzame, naj se pa tudi plača za to.

Gospod okrajni šolski nadzornik mu odgovarja ter pravi: »§. 16, zadevajoč postavo šolskega nadzorstva določuje, da udje krajnega šolsk. svéta nima jo tirjati plačila za oskerbovanje opravil. Učitelj kod ud kraj. šolsk. svéta mora tedaj tudi zastoj delati enako drugim udom, in kot vodja pa še posebno skerbeti za to, da bo imel zapisek o pravem času v redu.

G. Ivan Zarnik, učitelj iz Budanj, je te misli, da naj se postave spolnujejo po duhu, a ne po čerki.

Duh postave pa gotovo nima nič zoper to, ako učitelj še dalje sestavlja šolske zapisnike i. t. d. (Gosp. nadzornik: Prav dobro!) In pri tem tudi ostane.

Oglasi se gosp. Rant, nadučitelj iz Ternovega. On pravi: »Drugi §. šolsk. in učnega reda glasi se, da dolžnost v šolo hoditi začinja se . . . — A otroci na kmetih pri tako nježnji starosti niso še kaj zelo na duhu razviti; in vpraša: kakó bo capljalo dete 6 let staro po zimi uro delječ v šolo?«

Gospod nadzornik odgovori, da so gledè na razvitek na duhu in telesu, le posamni izjemki. Po duhu navedenega §. imajo taki otroci ravno tako opravičeni izgovor, kakor oni, kateri po §. 4. (c. d.) zaradi slabega vremena ali slabih potov ne morejo v šolo priti.

Pri 14. §. oglasi se g. Št. Francelj, učitelj iz Št. Vida, ter meni, da naj bi se dajala odpustna spričevala le takim učencem, kateri dokončavši ljudsko šolo potrebujejo spričeval. Na priliko učencem, ki se gredo učiti kacega rokodilstva i. t. d. — Da pa bi se pri izstopu iz šole dajala učencem sploh spričevala, zdí se govorniku nepotrebno. (Te misli sploh so vsi zbrani g. g. učitelji.)

Gospod nadzornik omeni, da se po obènih ljudskih šolah dajo samo odpustna in odhodna spričevala (§. 66. šolsk. in učnega reda), ter priporoča g. g. učiteljem, da naj se v tej zadevi ravnavo natanko po ukazu. —

O 24. §. govoril je g. V. Pin tako le: »Gospoda moja! V tem paragrafu omenjena svarila in kazni dajo se v mestnih šolah rabiti, a nikakor ne v naših kmeèkih šolah*) in med terdimi kmeti.

Gospoda moja! Kmeèke srenje naše Kranjske dežele niso mesta, v kterih prebiva po večjem izobraženo ljudstvo, ampak naseljeni so tú le kmetje, priprosto, neizobraženo, da rečem, v mnogih krajih popolnoma surovo, šoli sploh nasprotno ljudstvo. Pri mladini tacihi staršev so omenjena svarila in kazni (po navadi) le v majhino korist; učeniku pa napravljajo veliko škode. Mislim, dragi bratje učitelji, da je vsak kateri iz med nas manj ali bolj, iz skušnje prepričan, da naš preprosti kmet slabosti in neporednosti otrokove malo kedaj otroku, naj večkrat pa učitelju pripisuje. »Otrok je nedolžen; le učitelj je sitnež«, tako se glasi navadni njegovi rek! —

Ako učitelj otroka zaradi pridnega obiskovanja šole, ali zaradi napredovanja v posameznih naukih pohvali (kar se pa po naših šolah le redko more zgoditi, kajti otrok navadno le to zná, kar mu učitelj tako rekoč po sili v glavo vtepe), ta hvala učenca le malo, a starše celó nič ne omehča; ker jim je šola in odgojnik neizrečeno zbadljivi tern v peti! —

A vse drugače je to po mestih, kjer so veči del otroci tacihi staršev, ki jim je šola pri serci. Ako nadalje učitelj otroka z besedo posvari, prepričal se bode, da se nekateri posmehuje, ne rečem, da vsak, a veliko je tacihi! Ako pusti učitelj otroka v klopi ali zunaj klopi stati, uči nas skušnja, da se otrok tisti čas 1. nič ne uči, in 2. še druge učence v učenju moti, kar je pa gotovo pričujočim učencem in učenkam škodljivo.

Če pa priderži učitelj otroka po dokončanih šolskih urah v šoli (Schul-arrest), pride kmalu oče ali mati po otroku prašat. In skušnja uči, da se starši o tacihi slučajih nič kaj omikano ne vedejo proti učitelju.

Da, zgodilo se je že, da je oče ali mati s silo si pomagal, da je bil otrok zavora rešen, učitelj pa ostane pri tem vpričo učenca osramoten!

Drugači je to, gospoda moja, po mestih. Tam ne pride oče, ako otroka v pravem času domov ni, po njega v šolo, o kaj še! Temuč ponovi se otroku kazni tudi domá, kajti mestni starši vedó dobro, da učitelju nasproti ravnatni bi bilo zeló pogubljivo njihovim otrokom. Da je priprostemu kmetu zapiranje njegovih otrok zoperno, to je gotovo, kakor je gotovo tudi to, da kmetu šola ni kaj zeló pri sercu. Kmet pravi: »Jaz« potrebujem svoje otroke domá; delo, delo, to je njih šola. Jaz ne znam brati ne pisati i. t. d., pa vendar živim,

*) Mestni proletariat je še veliko bolj spriden od kmečkega, in dostikrat bi potreboval šibe tako; kakor lačni kruha. Vred.

moj otrok bo toraj tudi lohka brez šole živel! Če ga pa že moram pošiljati v šolo, pošljem ga le določeni čas, ne pa, da bi ga mi potem še zapirali.

Če je otrok vreden kazni, pretepите ga, in potem spustite ga domov! — No, v tej zadevi dam kmetu prav. Saj že star pregovor pravi, da »šiba nova mašo poje«. —

Ravno ta točka pravi dalje, ako učitelj otroka z zaporom kaznuje, naj mu preskerbi tudi primerneга varuha za čas zapura. Gospoda! Dozdeva se mi, da se s tem varuhom misli le učitelj. To pa hoče toliko reči kakor, da naj bode tudi učitelj toliko časa zapert v šoli, dokler se je odmenil otroka prideržati. Mar to ni istina? — Toda, gospoda, mislim da jo še nismo tako daleč pritirali, in da se še ne nahajajo ljudje na zemlji, ki bi tako nespametni bili, da bi sami sebe zapirali. (Smeh.) Jaz razumem to ravno tako in ne drugače, kakor da ta točka ima učitelja za primerneга nadzornika ali varuha zapertega otroka.

Nepraktično dozdeva se mi tudi to, da točka veleva zanikerno, poredno šolsko mladino vabiti pred učiteljsko zborovanje (Lehrerkonferenz), ali v enorazrednih šolah pred pervesednika kraj. šolsk. sveta. To velja bolj za odrasčeno mladino po meščanskih šolah. Mi, gospoda moja, pa nimamo z odrasčeno mladino opraviti, marveč z majhnimi, mladimi, da rekel bi, z neumnimi otročaji, kateri njim dana posvarila koj pozabijo, in svoje otročje nepokojnosti ponavljajo ali repetirajo.

Potemtakem morali bi učitelji zaradi tacih »repetentov« skoraj vsaki dan zborovati, jih svariti in dragi čas tratiti. Gospoda, mislim, da te poredneži niso vredni take časti! (Smeh.) —

Pri enorazrednih šolah pa bi moral pervesednik vedno doma čepeti in čakati, kedaj bo odgojnik kacega »Neboditreb« k njemu pritiral, kajti dvomim, da bi stariši to delo opravljali, otroci pa tudi ne bodo sami k njemu hodili.

Stvar je tedaj, po moji misli, več škodljiva nego koristna.

Za naše ljudske šole popolnoma škodljiva, za meščanske šole pa koristna, je po mojem mnenju zadnja točka tega paragrafa, ki se glasi: »začasno izločilo iz šole«. Gospoda! veste koliko ima učitelj truda, da otroke v šolo privabi? In potem pa naj jih podi iz šole! Ali bi ne bilo to kmetu hudo pohujšanje? Pač bi kmet lahko ironično se nasmehljal ter rekel: „No, to je vgodno za nas. Pred so otroke s silo priganjali v šolo, a sedaj je pode iz nje!“ — Gotovo bi marsikateri oče z veseljem poprašal otroka: »Za koliko dni zapodili so te iz šole?« (Smeh.) Če bi otrok odgovoril: »za 8 dni«, bi oče gotovo pristavil: »Pa še bolje bi bilo, ako ji te bili za 1 ali 2 meseca zapodili iz šole«. Gospoda! verjemite mi, da bi kaj takega ne bilo po deželi tako redko, kakor bele vrane. Upam, da je dovelj razvidno, da §. 24 našim ljudskim šolam nikakor koristiti ne more, toraj stavim predlog, naj bi se slavno ministerstvo prosilo, da naj bi se §. 24 popravil in glasil tako-le:

§. 24. Pri odgojnih pripomočkih se je posebno ozirati na otrokove lastnosti. Nikoli ne smejo kazni biti nevarne otročjemu zdravju. Za odgojne pripomočke sploh velja: hvala, svarilo, karanje, stanje zunaj klopi, poderžek v šoli, in poslednjič, ako vsi poprejšni pripomočki pri otroku nikakoršnega poboljšanja ne pokažejo, previdno, otročjemu zdravju neškodljivo telesno pokorilo, s šibo.

(Konec prih.)

Iz Ljubljane. »Tovarišu« je došlo to-le pisanje, da ga razglasimo: »št. 1289 d. š. sv. C. k. državno in vojno ministerstvo je z razpisom dne 14. jun. t. l. pod št. 6955 Abth. II. izvanredno dovolilo, da se učiteljem in učiteljskim pripravnikom, kateri so v vojaški zvezi in bi imeli letos vaditi se v orožji, pa so prosili za odloženje teh vaj zaradi obiskovanja svetovne razstave na Dunaji, to odloženje more privoliti tudi za prihodnje leto, ako za to prosijo.

V Ljubljani, 6. avg. 1873.

— V letošnji tečaj izobraževanje nadaljevajoči za učitelje v Ljubljani pridejo ti-le g. g. učitelji: Fr. Saman, podučitelj v Ternovem (pri il. B.): Fr. Kovač, učitelj v Zatičini; Jan. Pregelj, učitelj na Vačah; Lovrenc Arko, učitelj v Zagorji; Jan. Pokorn, učitelj na Horjulu; Jož. Mesner, učitelj v Škocijanu; Fr. Praprotnik, učitelj na Jezici; Pavl Zoré, učitelj v Križah pri Terziču; Jož Dolinar, učitelj v Žabnici; Jan. Dovar, podučitelj v Kočevji; Jan. Čop, učitelj v Ribnici; Jan. Juvanec, učitelj pri sv. Vidu; Franciška Verné, podučiteljica v Ložu; Bern. Franc, učitelj v Nevljah; Fr. Kalan, učitelj v Čemšeniku; Pavl Borštnik, učitelj v Podzemlji; Jan. Jarm, učitelj v Hinah; Andrej Gerčar, učitelj v Čatežu; Anton Pavčič, učitelj v Dolu; Jan. Jeršé, učitelj v Lescah, in Henrik Vizjak, učitelj v Kamni gorici.

Vsaki dobi 50 gold. za pot in hrano.

— Pri spraševanjski komisiji za ljudske in meščanske šole ostane do konca š. l. 1875/76 vse pri starem, samo da eden, gosp. Eppich, vstopi, eden pa, gosp. M. Močnik, izstopi.

Razpisi učiteljskih služeb

v Ljubljani. Po sklepu srenjskega odbora 15. jul. t. l. razpisujejo se pri II. mestni šoli tri učiteljske službe z letno plačo 600 gold. in s postavnimi dokladami, ali po oddaji tudi podučiteljeva služba s 480 gold. in s postavnimi dokladami. Prosilci naj svoje prošnje s spričali, da so zmožni v obeh deželnih jezikih podučevati in z dokazi, kje so do sedaj podučevali, oddajajo po svojem okrajnem šolskem svetu pri podpisnem okrajnem šolskem svetu do konca t. m. Ako se prosi tudi za izpraznjeno podučiteljevo službo, naj se to v prošnji posebej še opomni.

C. k. okrajni šolski svet za mesto v Ljubljani, 16. jul. 1873.

Razpisane so tudi še učiteljske službe v Šent-Vidu pri Krašnji, in podučiteljevi službi v Mengišu in v Moravčah. Prošnje oddajajo se pri okrajnem šolskem svetu v Kamniku, potem za Bel peč (Weissenfels) na Gorenškem, pri okrajnem šolskem svetu v Radoljici do 15. t. m.

Na čveterorazredni ljudski šoli v Vipavi so spraznjene 3 učiteljske službe, za dve je nasvetovanega po 500 gl. (sicer so bile službe v Vipavi po 300 gl.)

Učiteljske službe se vmesujejo na ljudski šoli v Vipavi, Budanjah, Vremu, Mautersdorfu in Postonji, plača je po 400 gl.

Prošnje naj se oddajajo do 24. avgusta pri c. k. okrajnem šolskem svetovladstvu v Postonji.